محمد ﷺ خاتم النبيين - بشتو

آخری نبی

صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

Aghalibrary.com

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي

243

هاتف: ٤٢٣٤٤٦٦ ٠١٦ ـ فاكس: ٤٢٣٤٤٧٧ ٠١٦

تعاوني الزلفي

بسم الله الرحمن الرحيم

آخری نبی ﷺ

محمد ﷺ خاتم النبيين - بشتو

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد
وتوعية الجاليات بالزلفي

٠١٦٤٢٣٤٤٦٦

Download From: Aghalibrary.com

محمد ﷺ خاتم النبيين

أعده وترجمه للغة البشتو
المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد و توعية الجاليات بالزلفي
الطبعة الأولى: ٨ / ١٤٣٩هـ

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي
محمد ﷺ خاتم النبيين - الزلفي، ١٤٣٩هـ
ردمك: ٥-١٤-٨٢٤٣-٦٠٣-٩٧٨
(النص باللغة البشتو)
١- محمد ﷺ خاتم النبيين ٢- السيرة النبوية أ- العنوان
ديوي ٢٣٩ ١٤٣٩/٦٣٦٠

رقم الايداع: ١٤٣٩/٦٣٦٠
ردمك: ٥-١٤-٨٢٤٣-٦٠٣-٩٧٨

Download From: Aghalibrary.com

د خوږ نبي کريم ﷺ د ژوند مختصر حالات

د نبوت نه مخکښې د عربو حالت :

پدے دور کښې د عربو مشهور دين بت پرستي وه ځکه چه عربو دين ابراهيمي پريښوستے وو او بت پرستئ کښې اخته شوی وو، دے دور ته د جاهليت دور وئيلے شی، د الله تعالی نه علاوه چه د کومو بتانو عبادت کيدو د هغے نومونه دادی :لات، عزی، مناة، او هُبل، د بعضو عربو دين يهوديت، عيسائيت او مجوسيت هم وو، ډير لږ خلق په ملت ابراهيمي باندے قائم وو .

د ژوند د تيرولو اسباب :

اکثر به خانه بدوش وو صحراؤنو کښې اوسيدل او عام ښاروی ساتل او د هغوی ښرول ئے کسب وو او کلو ښارونو کښې اوسيدونکی خلق زميدارئ او تجارت کښې مشغوله وو، د اسلام د راتللو نه مخکښې مکه مکرمه د جزيره عرب دپاره دتجارت لوي مرکز وو، طائف او مدينه مشهور ښارونه وو، پدے معاشره کښې ظلم اوزياتے ډير وو، د کمزورو حق چا نه منلو، ژوندے جينکئ به ئے په زمکه کښې خخولے،

Download From: Aghalibrary.com

عزتونه به لوټ كيدل، زوروړو به د كمزورو حق په زبردستئ سره خوړلو، بې شماره ښځو سره به نكاح كيدله، زنا عام رواج وو، په وړه وړه خبره به د قبيلو ترمينځ جنګونه كيدل، كله به يوه قبيله خپل مينځ كښې جنګ كولو، دا د اسلام د راتللونه مخكښې د جزيره عربي مختصر غوندے تصوير دے

.د ذبيحينو (دوه حلال شوى) كسانو ځوي :

ټولو قريشو به د عبد المطلب په مقابله كي په خپلو اولادو او مالدارئ سره فخر كولو نو ددے وجے نه عبد المطلب يوه ورځ نذر منلے وو چه كچرته الله تعالى ماله لس (١٠) نارينه بچي راكړل، نو زه به پكښې يو د خپلو آلهو د رضا كولو دپاره ذبح كوم، د عبد المطلب دا آرمان پوره شو، الله تعالى ورله لس (١٠) نارينه اولاد وركړل چه يو پكښې د نبي كريم ﷺ پلار عبد الله وو، كله چه عبد المطلب خپل نذر پوره كول وغوښتل، نو د ځامنو ترمينځ ئے قرعه اندازى وكړه، نو د عبد الله نوم راووتلو، عبدالمطلب چه كله د عبد الله د ذبح كولو اراده وكړه، نو خلق راجمع شول چه عبد المطلب ددے كار نه منع كړى، هسے نه چه دا كار په خلقو كښې رواج جوړ نه شى،بالآخر پدے فيصله وشوه چه د عبد الله او د

Download From: Aghalibrary.com

لسو (۱۰) اوښانو ترمينځ به قرعه واچوی، پدے طريقه به دا د عبد الله فديه جوړه شی، قرعه ئے چه واچوله نو د عبدالله نوم راووتلو، نو هغوی د اوښانو عدد دوچنده کړلو، بيا هم نوم د عبد الله راغے، پدے طريقه ئے اوښان ډيرول ډيرول او قرعه کښې به نوم د عبدالله راوتلو تردے چه د اوښانو تعداد سل (۱۰۰) شو، نو بيا د اوښانو نوم راوختلو، عبد المطلب سل اوښان ذبح کړل د عبدالله په فديه کښې،د نورو ځامنو په نسبت عبد الله پلار ته ډير ګران وو، او خاصکر د سلو اوښانو د فدئے نه پس ئے ورسره ډيره مينه کوله، عبد المطلب د خپل ځوی عبد الله دپاره د بنی زهره قبيلے د يوے جينئ آمنه بنت وهيب انتخاب وکړو، او د هغے سره ئے ورله نکاح وکړه، آمنه بی بی حامله شوله، ددے د حمل نه درے مياشتے پس عبد الله د تجارتی قافلے سره د شام په طرف روان شو، واپسئ کښې بيمار شو، چونکه بنی نجار دده ماماګان وو مدينه کښې نو هلته ايسار شو تردے چه وفات شو او هلته دفن شو.

د حمل ورځے پوره شوے او نبی کريم ﷺ دګل په ورځ (يوم الاثنين) باندے پيدا شولو، البته د تاريخی اختلاف د وجے نه

Download From: Aghalibrary.com

د نبي کریم ﷺ د پیدائش صحیح میاشت او ورځ معلومه نده، د یو روایت مطابق د نبي کریم ﷺ پیدائش په ۹ربیع الاول باندے شوے دے، د دویم روایت مطابق ۱۲ ربیع الاول دے،د دریم روایت مطابق رمضان کښې پیدا شویدے، ددے نه علاوه هم نور روایتونه موجود دی، دا واقعه ۵۷۱ء کښې راغلے وه،دے کال ته (عام الفیل) هم وائی، پدے کال باندے ابرهه د هاتیانو سره په مکه حمله کړے وه چه الله ذلیله کړے وو.

د هاتیانو واقعه :

یمن کښې د نجاشی بادشاه د طرفنه گورنر ابرهه وکتل چه عرب مکے ته ځی، او د خانه کعبے طواف کوی، او حج کوی، د هغے عزت کوی، او د لرے لرے نه راځی، نو ده په صنعاء کښې یوه لویه کنیسه جوړه کړه، دے دپاره چه خلق د مکے په ځائ د حج دپاره صنعاء ته راځی، نو د کنانه قبیلے یو سړے خبر شو نو هغه د شپے لاړو او دغه کنیسی ته ننوتو او د هغے دیوالونه ئے په گندگئ باندے ولړل، هرکله چه ابرهه ددے خبرے نه خبر شو نو د غصے نه لمبه شو، او شپیته زره (۶۰۰۰۰) لښکر ئے تیار کړو، او ورسره نهه (۹)

هاتيان وو، دا لښکر د مکے مکرمے په طرف روان شو چه خانه کعبه ورانه کړی او هغه ونړوی .د ټولو نه غټ هاتی ئے د خپل ذاتی استعمال دپاره خاص کړو چه دا لښکر د مکے مکرمے خوا ته ورسيدو لږ ايسار شو او بيا ئے مکے ته د داخليدو حکم وکړو، ليکن هغه غټ هاتی کيناستو، او مخکښې نه تللو کله چه بل طرفته ورله مخ کړو نو په تيزئ سره به تللو، ليکن چه کله به ئے ورله مخ د خانه کعبے طرفته کړو نو کيناستو به او مخکښې به نه تللو، دا خلق پدے پريشانئ کښې وو چه الله تعالی د مارغانو يو لښکر راوليږلو چه په جهنم کښې پاخه شوو کانړو باندے ئے ويشتل، د هر مارغه سره درے درے کانړی وو، يو په خوله کښې او دوه په خپو کښې، د چنړے په مقدار يو يو کانړے وو، ځوک چه به په کانړی ولګيدو د هغه اندامونه به رژيدل، او بالآخر به مړ شو، د مکے قريش يو طرفته او بل طرفته تختيدلی وو، ځوک په غرونو کښې پټ شوی وو، چه ددے غټ لښکر نه ځان بچ کړی هرکله چه ورته معلومه شوله چه د لښکر ډير بد حال دے نو پوره په امن سره خپلو

کورونو ته راغلل، دا واقعه د نبي کريم ﷺ د پيدائش نه تقريبا (٥٠) ورځے مخکښې شوے وه.

د نبي کريم ﷺ پالنه او رضاعت (تئے رودل):

نبي کريم ﷺ د پيدائش نه پس د ابولهب وينځے ثُوَيبه ورله پئ ورکول، ددے نه مخکښې د نبي کريم ﷺ تره حمزه بن عبد المطلب له ئے پئ ورکړی وو، ددے وجے نه حمزه رضی الله عنه د نبي کريمﷺ رضاعی ورور هم وو،د عربو دا طريقه وه چه ماشوم به پيدا شو نو بانډو ته ئے د پيوو دپاره ليږلو چه قوي بدن ئے جوړ شي، او صحيح تربيت ئے وشی، او فصيحه عربي ياده کړی، ددے مقصد دپاره نبي کريم ﷺ هم بانډو ته نقل شو،په دغه دور کښې د بنی سعد قبيلے زنانه مکے ته د ماشومانو دپاره راغلی وو، ټولو زنانو نبي کريم ﷺ پريښودلو ځکه چه يتيم دے، حليمے سعديے هم اول پريښودو ليکن داسے يو ماشوم ئے پيدا نه کړو چه د دوی د غريبئ بوج کم کړی، دوباره نبي کريم ﷺ ئے په کمه مزدورئ باندے د ځان سره واغستلو، او کور ته ئے راوستلو، حليمه د خپل خاوند سره يو کمزوری خره باندے مکے مکرمے ته راغلے وه، واپسئ کښې د حليمے په غيره کښې محمد رسول الله ﷺ

دے، دغه كمزورے خره تيز تيز منزل كوی، تردے پورے چه د ټولو سورلو نه مخكښې شوله، ټولو ملګرو ورته تعجب كوو، حليمه بی بی بيان كوی چه زما سينو كښې پئ نه وو، زما خپل ځوی به هم د لوږے د وجه نه ژړل، د كله نه مے چه نبي كريمﷺ ته پئ وركول شروع كړل، زما په سينو كښې ډير پئ پيدا شو بيا فرمائي : چه په بنی سعد قبيله كښې خشک سالی وه، د كله نه چه دا مبارک بچے دے زمكے ته د پيوو دپاره راوستے شو نو دا زمكه سرسبزه شوله، څاروی ساربه شول، او حالت ئے خائسته شو، نبي كريم ﷺد حليمے سره دوه كاله تير كړل،حليمے به ددے ماشوم ډير خيال ساتلو، دوه كاله تيريدو نه پس حليمے نبي كريم ﷺ د ځان سره كړو، او د خپل مور او نيكه خواله ئے مكے مكرمے ته راوستلو، چونكه حليمے د نبي كريمﷺ بركت ليدلے وو، نو د آمنے نه ئے دوباره مطالبه وكړه چه محمد ﷺ به دوباره زما سره اوسيږی، آمنے ددے خبره ومنله، حليمے دوباره دے يتيم ماشوم لره بنی سعد قبيلے علاقے ته راوستلو، چه ډيره خوشحالی ئی كوله او نيك بخته وه .

د شق صدر (د سینې سیریدو) واقعه :

د نبي کریم ﷺ عمر تقریباً څلور کاله وو چه یوه ورځ نبي کریمﷺ د خپل رضاعی ورور (د حلیمې ځوي) سره لوبې کولې، د کور نه لرې لرې د حلیمې څوی په منډه منډه راغې، په مخ باندې ئې غم ښکاره وو، مور ته وائی د قریشي ورور مدد له ځان ورسوئ، مور د بچی نه تپوس وکړو چه څه چل دې ؟ هغه ورته قیصه وکړه چه دوه سفید پوش کسان راغلل، ورور ئې راله په زمکه سملولو او سینه ئې ورله په چاړه وسیرله، هغه لا خبره ختمه کړې نه وه حلیمې منډه کړه څه ګوری چه نبي کریم ﷺ په خپل ځاي چپ چاپ ولاړ دې، رنګ ئې تک زیړ دې، حلیمې ترې تپوس وکړو، هغه ووئیل : خیریت سره یم، بیا ئې ووئیل چه دوه سپینو جامو والا کسان راغلل او زما سینه ئې وشلوله او زما زړه ئې راویستلو، د هغې ئې نه توره تونه بهر ګوزار کړه، او زړه ئې راله په یخو اوبو ووینځلو، او په خپل ځای باندې ئې کینبودلو، بیا ئې راله سینه بنده کړه، او لاړل، د سترګو نه پناه شول،

حليمې هلك د ځان سره خپل کور ته راوستلو، بله ورځ ئې سهار وختي د ځان سره مکې ته راوستلو، آمنه د حليمې په بې وخته راتللو حيرانه شوله ځکه چه حليمې د ځان سره ډير په مينه بوتللې وو چه تپوس ئې وکړو نو حليمې د شق صدر ټوله قيصه بيان کړه.

د مور او د نيکه وفات:

بي بي آمنه د خپل يتيم بچي سره مدينې ته لاړه د عبد الله د قبر د زيارت دپاره، مدينه کښې بنو نجار قبيله کښې يو څو ورځې ديره شوله، بيا واپس مکې ته رارِوانه شوه، د أبواء مقام سره آمنه وفات شوه، او هلته دفن کړے شوه،د نبي کريم ﷺ عمر تقريباً شپږ کاله وو چه مور بي بي ئې وفات شوه، د مور د وفات نه پس د نبي کريم ﷺ د کفالت ذمه واري نيکه عبد المطلب واخستله، هغه د نبي کريم ﷺ بې حده خيال ساتلو، د نبي کريم ﷺ تربيت کولو هغه سره ئې شفقت کولو، کله چه د نبي کريم ﷺ عمر اته (۸) کاله شو، نو نيکه ئې وفات شو، د نبي کريم ﷺد پرورش ذمه واري ابو طالب ته نقل شوله،

د ابو طالب مالی حالت کمزورے وو او خاندان ئے لوئی وو، د هغے باوجود ابو طالب او د هغه ښځے نبی کریم ﷺ د خپلو بچو پشان وساتلو، ددے وجے نه د نبی کریم ﷺ د ابوطالب سره مینه وه، داسے حالاتو کښې نبی کریم ﷺ پرورش حاصل کړو، د نبی کریم ﷺ تربیت په صداقت او امانت باندے وشو تردے چه نبی کریم ﷺ د صادق او آمین په لقب باندے مشهور شو، که چابه ووئیل چه صادق او آمین راغلے دے نو هرچا ته معلومه وه چه دا نبی کریم ﷺ یادوی.

تجارت او واده:

کله چه نبی کریم ﷺ لږ رالوئی شو، د خپلے زندګئ ټول معاملات ئے پخپله سنبال کړل، نبی کریم ﷺ د کار او کسب سلسله شروع کړه، په معمولی مزدورئ باندے ئے د قریشو ګډے بیزے سرولے، شام ته تجارتي قافلے کښې شریک شو چه اکثر مال پکښې د خدیجه بنت خویلد وو، خدیجه یوه کُنډه ښځه وه، او ډیره مالداره وه، د میسره په نوم غلام د خدیجے د تجارت انچارج وو،

د نبي کريم ﷺ د برکت د وجې نه تجارت کښې ډېره زياته منافع وشوه، ددې لوئ منافع باره کښې خديجې د خپل غلام نه تپوس وکړو، هغه ووئيل چه محمد بن عبد الله به سوداء اخستله او خرخوله نو خلق به په ګنړ تعداد کښې هغه ته راتلل، چا باندې د ظلم نه بغير به ئې ډېره منافع کوله،خديجې دميسره خبرې خه په غور واوريدلې، حالانکه هغه پخپله هم د نبي کريمﷺ په باره د هغه د امانت او صدق نه خبره وه، خديجه پدې ډېره خوشحاله شوله او د نبي کريم ﷺ سره ئې د نکاح دپاره مينه پيدا شوه، نو خديجې خپله ملګرې د نبي کريم ﷺ د رائې معلومولو دپاره وليږله چه هغه د نکاح باره کښې څه وائی، دې وخت کښې د نبي کريمﷺ عمرمبارک (۲۵) پنځه ويشت کاله وو، دې ښځې د خديجې د طرفه پيغام نبي کريمﷺ ته ورسولو، نبي کريمﷺ هغه قبول کړو، پدې طريقه سره نکاح وشوله، دواړه ښځه او خاوند خپل مينځ کښې ډېر خوشحاله وو، نبي کريمﷺ د خديجې په مال کښې تجارت شروع کړو، وخت تيريدو سره سره د خديجې نه د نبي کريمﷺ اولاد پيدا کيدل، زينب، رقية، ام کلثوم، او فاطمه رضی الله عنهن او په

هلکانو کښې قاسم او عبد الله پيدا شول، دا دواړه په ماشوم توب کښې وفات شو.

نبوت

د نبي کريم ﷺ عمرمبارک چه څلويښتو کالو ته نزدے ورسيدو نو نبي کريم ﷺ په غار حراء کښې د ځانله والی او خلوت ژوند تيرول شروع کړل، غار حراء د مکے مکرمے نه مشرق طرفته يو غر کښې موجود وو چه نبي کريمﷺ به کله مسلسل څو شپے هلته وو، او د الله تعالی بندګی به ئے کوله، دلته د رمضان د مياشتے (۲۱) يويشتمه نيټه وه، نبي کريمﷺ غار حراء کښې وو، څلويښت کاله عمر ئے پوره شوے وو چه جبريل عليه السلام ورله راغے، ورته ئے ووئيل : اُووايه! نبي کريمﷺ ورته ووئيل: زه لوستلونکے نه يم، دغه خبره جبريل عليه السلام درے ځل دوهراو کړه، ليکن نبي کريم ﷺ ورله هغه جواب ورکولو چه زه لوستونکی نه يم، په دريم ځل جبريل عليه السلام ووئيل :[اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ. خَلَقَ الإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ. اقْرَأْ وَرَبُّكَ الأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. عَلَّمَ الإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ] {العلق:۵} ترجمه: اُولوله په مدد د نوم د رب ستا هغه ذات چه پيدائش ئے کړے دے (۱)پيدا

کړيدے انسان د ټکړے د وينے نه، (۲) لوله هميشه او رب ستا ډير عزت والا دے، (۳) هغه ذات چه تعليم ئے ورکړيدے په قلم سره، (٤) تعليم ئے ورکړيدے انسان ته د هغه خيز چه دے پرے نه پوهيدو .

هغه ملائک بيا واپس شو، ددے نه پس نبي کريم ﷺ غار کښې د ايساريدو طاقت ونه لرلو نو کور ته راغے، کله چه د خديجه بي بي خوا ته ورسيدو نو زړه ئے درزيدو، نبي کريم ﷺ وفرمايل : (زَمِّلُونِي، زَمِّلُونِي) ما په کمبل کښې پټ کړه، ما په کمبل کښې پټ کړه،نبي کريم ﷺ ئے په کمبل کښې پټ کړو، تردے پورے چه يره ترے ختمه شوه، بيا ئے ټوله قصه خديجے رضی الله عنها ته بيان کړه، بيا ئے ورته ووئيل : زه پخپل ځان ويريږم، خديجے رضی الله عنها ورله تسلي ورکړه چه قسم په الله هيچرے به هم الله تعالی تا ناکامه نه کړي ځکه چه ته خپلولي پالے، خلقو سره مدد کوې، بے روزګاره ته کسب لټوے، ميلمنو له ميلمستيا ورکوے، د حق په باره کښې چه مشکلات راځي هغے کښې د خلقو مدد کوے . د څو ورځو نه پس نبي کريم ﷺ دوباره غار حراء ته د عبادت دپاره لاړو، کله چه د عبادت نه فارغه شو، مکے مکرمے ته

واپس راروان وو، په لاره كښې جبريل عليه السلام كرسى باندے ناست دے، د آسمان او زمكے مينځ كښې په نظر راځي، جبريل امين ددے آيتونو وحى وكړه : [يَاأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ، وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ، وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ] {المدَّثر:٦} ترجمه: اے كمبل كښې انغختونكيه، أودريږه نو ويره وركړه، او خاص د رب خپل لوئى وايه، او جامے خپلے پاكے ساته، او هرے پليتئ نه ډډه أوكړه . ددے نه پس د وحى سلسله شروع شوه، پرله پسے وحى راتلله، كله چه نبي كريم ﷺ د دعوت آغاز وكړو، اول د ايمان په آواز باندے لبيك د هغه بي بي خديجه رضى الله عنها اووئيلو، د الله د وحدانيت ګواهى ئے وكړه، او د نبي كريم ﷺ رسالت ته ئے ځان تسليم كړو، او په اسلام كښې د ټولو نه اول ئے اسلام قبول كړو، رسول الله ﷺ ددے نه پس د خپل نزدے دوست ابوبكر صديق سره خبره وكړه، هغه هم خبره ومنله، او ايمان ئے راوړو، ذره برابر شك ئے هم ونكړو، چونكه ابو طالب د نبي كريم ﷺ مور او د نيكه د وفات نه پس پرورش كړے وو، ددے وجے نه چه كله نبي كريم ﷺ په خپلو خپو اودريدو، نو د خپل تره ابو طالب ځوى د علي رضي

الله عنه د كفالت ذمه وارى ئے اخستے وه،پدے ماحول كښې الله تعالى د على رضى الله عنه سينه د اسلام دپاره پرانستله، او اسلام ئے قبول كړو، د دوى نه پس د خديجے رضى الله عنها غلام زيدبن حارثه ايمان راوړو، نبى كريمﷺ پټ پټ د اسلام دعوت چلولو، او مسلمانانو خپل اسلام پټ كړے وو ځكه كه قريشو ته به پته ولګيده چه چا اسلام قبول كړے دے، هغه له به ئے سزاګانے وركولے چه د اسلام نه واپس شى .

ښكاره دعوت :

د رسول الله ﷺ د پټ دعوت چه كله درے كاله وشو، نو د الله تعالى د طرفنه حكم راغے : [**فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ**] {الحجر:٩٤} ترجمه: پس صفا صفا بيان كړه هغه چه تا ته حكم كړے شويدے د هغے د بيانولو، او مخ اوګرځوه د مشركانو نه .يوه ورځ رسول الله ﷺ صفا غونډئ باندے اُودريدو، مكے والو ته ئے آواز وكړو، ډير خلق راجمع شول، دے خلقو كښې د نبى كريم ﷺ تره ابو لهب هم موجود وو چه د الله او د رسول په دشمنئ كښې د هر چا نه مخكښې وو،خلق چه كله راغلل نبى كريم ﷺ وفرمايل : كه

زه تاسو له خبر درکړم چه ددے غر نه هغه طرفته دشمن دے، تاسو باندے حمله کوی نو تاسو به زما خبره ومنئ، ټولو ووئیل : مونږه ته نه ئے موندلے مګر ريشتونے او امانت دار،نو رسول اللهﷺ وفرمایل: زه ستاسو دپاره يره درکونکے يم مخکښې ددے نه چه سخت عذاب د الله راشی، ددے نه پس نبی کریم ﷺ الله طرفته دعوت شروع کړو، او د بت پرستئ چه په هغه زمانه کښې رواج وو تردید به ئے کولو، دغه ځائ کښې موجود ابو لهب غصه شو، وے وئيل : (معاذ الله) هلاک شے، تا مونږ ددے خبرے دپاره راجمع کړی يو، الله تعالى د ابو لهب په باره کښې داسے آیاتونه نازل کړل چه تر قيامته پورے به لوستلے کیږی :[بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمَٰنِ الرَّحِيمِ] [تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ. مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ. سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ. وَٱمۡرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ. فِي جِيدِهَا حَبۡلٞ مِّن مَّسَدِۭ] {المسد:٥} ترجمه: هلاک شول دواړه لاسونه د ابو لهب او هلاک شو دے، فائده ورنکړه ده ته مال د ده او هغه څيز چه ده ګټلی وو، زر دے چه ورننوځی به اُور لمبو والا ته ، او ښځه دده چه راوچتوونکے د خشاکو ده ، په ستٔ د هغے کښې رسئ ده د پوستکي د کجورو نه .نبی کريم ﷺ خپل

دعوت باندے کلک ولاړ وو، چرته به چه د خلقو اجتماع په نظر راتلله، هغوی ته به ئے دعوت ورکولو، د خانه کعبے خوا کښې به ئے مونځ ادا کولو، او د خلقو په اجتماعاتو کښې به شريک کيدلو، او د اسلام پيغام رسولو او دعوت ورکولو دپاره به د مشرکانو بازارونو ته ورتللو، ډير تکليفونه به ئے برداشت کول، کومو خلقو به چه ايمان راوړو مشرکانو به ډير تکليفونه ورکول لکه چه سميه او ياسر او عمار رضی الله عنهم ته ئے دومره سزاګانے ورکړے چه ياسر او سميه رضی الله عنهما شهيدان شول، سميه رضی الله عنها هغه ښځه ده چه په اسلام کي اوله شهيده شوے ده، ياسر رضي الله عنه په اسلام کښې اول د شهادت درجه حاصله کړيده، بلال بن رباح حبشی رضی الله عنه ته هم اميه بن خلف او ابوجهل ډيرے سزاګانے ورکړی وے، ورته به ئے وئيل : اے بلاله ! اسلام پريږده، بلال رضی الله عنه په اسلا باندے مضبوط وو، اميه بلال رضی الله عنه په زنځيرونو کښې وتړلو، او بهر د مکے مکرمے په ګرمو شګو کښې به ئے څملولو، او پخپله هم او په نور مشرکانو باندے به ئے هم په کوړو وهلو، د بلال رضی الله عنه د خولے مبارکے نه به صرف د اَحد اَحد آواز

راتللو، يوه ورځ ابو بکر صديق رضي الله عنه وربانده تير شو، نو د اميه نه ئے واخستلو او د الله دپاره ئے آزاد کړو. پدے مشکل حالت کښې د حکمت د وجه نه رسول الله ﷺ مسلمانان د اسلام د ښکاره کولو نه منع کړی وو، ددے وجے نه به نبي اکرم ﷺ د صحابه کرامو سره په تنهائی کښې ميلاويدو، کچرته نبي کريم ﷺ ښکاره ملاويدلے نو مشرکانو به د هغه او د هغه د دعوت ترمينځ مانع واقع کيدلے، او ممکنه وه چه ددے وجه نه د دواړه ډلو مينځ کښې جنګ راغلے وے، چونکه د مسلمانانو تعداد هم کم وو، او اسباب د جنګ هم نه وو، ددے وجے نه نبي کريم ﷺ مسلمانانو ته د اسلام د پټولو حکم کړے وو، رسول الله ﷺ به د مشرکانو مخکښې د تکليفونو باوجود ښکاره دعوت او عبادت کولو.

حبشو ته هجرت:

اسلام چه چا قبول کړے وو، او مشرکانو ترے خبر وو نو هغوی ته به ئے ډير تکليفونه رسول، خاصکر د معاشرے هغه کمزوري صحابه کرام رضوان الله عليهم اجمعين ته نو رسول الله ﷺ دوي ته حبشو ته د نجاشی بادشاه خوا ته د

هجرت اجازه ورکړه، دا واقعه د نبوت په پنځم کال راغله، تقريباً اوويا (۷۰) کسانو د خپلو ښځو او بچو سره حبشو ته هجرت وکړو، هجرت کونکو کښې عثمان بن عفان رضى الله عنه او د هغه کور والا رقية د رسول ﷺ لور ورسره هم پدے سفر کښې ملګرے وه، قريشو پوره کوشش وکړو چه حبشو کښې هم مسلمانان سکون باندے ژوند تير نه کړى، نو د نجاشى بادشاه په خدمت کښې مختلفے ډالئ وغيره پيش کړے، او دا مطالبه ئے وکړه چه دا خلق مکے والو ته حواله کړى، او مکے والو دا الزام ولګوو چه دا مسلمانان عيسى عليه السلام او د هغه مور ته بد رد وائى، نجاشى چه د مسلمانانو نه د حقيقت په باره کښې تپوس وکړو، نو هغوى جواب کښې قرآن ولوستلو هغه چه د عيسى او مريم عليهما السلام په باره کښې نازل شوى وو، نجاشى چه قرآن کريم واوريدو نو د مسلمانانو د خبرے تائيد ئے وکړو، مسلمانان ئے مکے والو ته د حواله کولو نه انکار وکړو، او پخپله د ايمان راوړلو اعلان ئے وکړو .

عجيبه واقعه :

ددے کال په رمضان کښې رسول اللهﷺ يوه ورځ مسجد حرام ته راغلو، او د ټولو خلقو په مينځ کښې ئے د سورة النجم تلاوت شروع کړو چه قريش هم ګڼړ تعداد کښې موجود وو، دے کافرانو مخکښې چرته هم د قرآن کريم تلاوت نه وو آوريدلے ځکه دوی خپل مينځ کښې دا لوظ کړے وو چه محمد ﷺ ته به غوږ نه ږدو، کله چه ناساپې ددے خلقو مخکښې دقرآن کريم ددے مبارک سورت تلاوت شروع شو، ددے په غوږونو ډير عجيبه ولګيدو او قرآن ته غير اختياری متوجه شو، کله چه رسول الله ﷺ ددے آيت (فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا) النجم: ٢٦) ترجمه:دخپل رب مخکښې سجده وکړئ اودهغه عبادت وکړئ .رسول الله ﷺسجده وکړه نوټول په ټوله بے اختياره په سجده باندے پريوتل .

هرقسم تعلق پريکول :

قريشو هميشه دپاره د نبي کريم ﷺ د دعوت هر قسمه مخالفت کولو، او هره ورځ به ئے نوی نوی انداز کښې

تکليفونه ورکول، دهمکيانے به ئے ورکولے، کله کله لالچ د مال او د ښځے ورکولو، دے ټولو تکليفونو به مسلمانان په خپل باندے مضبوطول، او د ايمان والو تعداد به ورځ په ورځ زياتيدو، نو کافرانو د مسلمانانو خلاف يو نوے محاذ پرانستلو، خپل مينځ کښې ئے يوه معاهده وليکله، ټولو پدے اتفاق وکړو، او خانه کعبه کښې ئے آويزانده کړه، چه د مسلمانانو او بنو هاشمو سره به هر قسمه تعلقات ختم کړے شی، د دوی سره اخستل، خرڅول، نکاح ،او هر قسمه تعاون به ختم کړے شی، مسلمانان مجبورًا د مکے مکرمے نه بهر شعب ابی طالب ته نقل شول، پدے ځائ کښې مسلمانو ته ډير تکليف وو، لوږه او نور ډير مشکلات وو، کوم مسلمانان چه مالداره وو،هغوی خپل ټول مال په نورو مسلمانانو باندے خرچه کړو لکه خديجه رضی الله عنها، او دوي ته مرضونه ولګيدل، او ډير خلق مرګ ته نزدے شول، ليکن ددے هرڅه باوجود مسلمانان مضبوط وو، او صبر ئے کولو، يو تن هم د خپل دين نه روستو نه شو، دا سلسله تر درے کالو پورے وه، تردے چه قريشو کښې څو مشرانو ددے خلاف آواز اوچت کړو، دا خلق د بنو هاشم نزدے

رشته دار وو، هغوی ښکاره ددے اعلان مخالفت وکړو،کله چه دا معاهده د خانه کعبے نه رابهرکړه، معلومه شو چه چينجو ټول کاغذ خوړلے وو، صرف د الله نوم باقی وو، پدے طريقه سره د مشکل وخت ختم شو، بنو هاشم او مسلمانان مکے مکرمے ته واپس راغلل، ليکن قريشو په مسلمانانو باندے د ظلمونو سلسله جاری وساتله .

د غم کال :

د شعب ابی طالب د راتللونه پس ابو طالب بيمار شو د نبي کريم ﷺ تره صاحب فراش شو، څو ورځے تيرے شوے نوے چه ابو طالب باندے د مرګ علامے ښکاره شوے، رسول الله ﷺ د تره سر طرفته کيناستو، د مرګ نه مخکښې ئے ترے د لااله الا الله د اقرار مطالبه کوله، ليکن بل طرفته کافران رشته دار خاصکر ابوجهل د اسلام د قبلولو نه منع کولو او ورته ئے وئيل چه ته د خپل پلار نيکه دين پريږدے، د عبد المطلب ددين نه مخ اړوے، تردے چه ابو طالب د شرک په حالت کښې وفات شو، رسول الله ﷺ ته د ابو طالب په وفات باندے ډير غم ورسيدو، ځکه چه د شرک په حالت کښې وفات شو، د ابو طالب د مرګ نه دوه

میاشتے پس خدیجه رضی الله عنها وفات شوه چه رسول الله ﷺ ته ډیر غم ورسیدو، ددے دواړو د وفات نه پس مشرکانو نبی کریم ﷺ باندے تکلیفونه نور هم ډیر کړل .

طائف ته سفر:

د قریشو سرکشی فرعونیت او مسلمانانو ته تکلیف ورکول د حد نه ډیر شوو نبی کریم ﷺ طائف ته د سفر کولو اراده وکړه، کیدے شی الله تعالی هغوی ته هدایت وکړی طائف ته تلل څه آسان نه وو، یو خو د طائف لار په غرونو کښې مشکله وه، او بل د طائف والو د طرفنه جواب انتهائی تکلیف والا وو، دے خلقو د نبی کریم ﷺ په خبره هیڅ پرواه ونکړه بلکه بدے بدے خبرے ئے ورته وکړے، او ماشومان ئے وریسے کړل په کاڼړو ویشتلو تردے پورے چه د نبی کریم ﷺ پنړے مبارکے د وینونه ډکے شوے پدے مشکل حالت کښې نبی کریم ﷺ مکے مکرمے ته د واپس تللو فیصله وکړه، رسول الله ﷺ ډیر زیات خفه او غمجن وو، پدے وخت کښې جبرئیل علیه السلام سره د غرونو ملائک راغلو، جبرئیل علیه السلام وفرمائیل : (**وقد بعث إلیك ملك الجبال لتأمره بما شئت**) .ترجمه : یقینا الله تعالی د غرونو

والا ملائك تاته رالیږلے دے دے دپاره چه ته ورته حكم وكړے څه چه ستا خوخه وی، ملائك ووئيل : (**إِنْ شِئْتَ أَنْ أُطْبِقَ عَلَيْهِمُ الأَخْشَبَيْنِ**) اے محمد ﷺ كه ستا خوخهٔ وی زه به دے قوم باندے دا دوه غرونه يوځاى كړم . نبي كريمﷺ جواب وركړو : (**بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا**).بلكه زما دا اميدَ دے چَه الله تعالى به د دوی په نَسلوَنو كښې داسے خلق پيدا كړی چه د الله تعالى عبادت به كوی او د الله تعالى سره به هيڅوك نه شريک كوی، حالانكه نبي كريم ﷺ ته ددے خلقو د طرفه ډير تكليف رسيدلے وو ليكن د هغے باوجود هم نبي كريم ﷺ د خپل قوم په باره كښې د شفقت او د صبر مظاهره وكړه .

د سپوږمئ دوه ټكړے كيدل :

د مكے مشركانو به بار بار د رسول اللهﷺ نه د معجزاتو مطالبه كوله، داسے معجزه راوړه چه هغے سره زمونږ ستا په نبوت يقين راشی، دا مطالبه به ئے بار بار كوله، يو ځل ئے دا مطالبه هم وكړه چه دا سپوږمئ دوه ټكړے كړه، نبي كريم ﷺ د الله تعالى نه دعاء وكړه، الله تعالى سپوږمئ دوه ټكړے كړه، چه قريشو تر ډير وخت پورے كتله، ددے باوجود ئے د

ايمان راوړلو نه انكار وكړو، بيا ئے ووئيل چه محمد (ﷺ) مونږ باندے جادو وكړو،يو سړى ووئيل كه محمد (ﷺ) تاسو باندے جادو كړے دے نو ټولو خلقو باندے خو جادو نشى كولے، نو قريش د بهر نه د راتلونكو خلقو انتظار كولو كله چه د بهر نه مسافر راغلل نو د هغوى نه ئے تپوس وكړو، هغوى جواب وركړو چه آو مونږ دا واقعه ليدلے ده، ددے ښكاره معجزے باوجود هم مشركان په خپل كفر باندے مضبوط وو.

د اسراء او معراج واقعه :

د طائف نه رسول اللهﷺ ډير د غم په حالت كښې راواپس شوے وو، ددے نه مخكښې ابو طالب وفات شو، وروسته خديجه رضى الله عنها وفات شوے وه، او مشركانو ظلمونه هم د حد نه ډير شوى وو، نبى كريم ﷺ لره غمونو د هر طرفنه راګير كړے وو، داسے حالت كښې د الله تعالى د طرفنه د اطمينان او سكينه اسباب راغلل، يوه شپه نبى كريم ﷺ آرام كولو چه جبريل عليه السلام د براق سره راغلو، براق د آس پشان حيوان وو، د بجلئ پشان تيز رفتار وو، نبى كريم ﷺ پدے سورلى باندے كيناستولے شو او فلسطين ته

بيت المقدس ته بوتللے شو، د هلته نه نبي کريم ﷺ آسمانونو ته سفر وکړو چه پدے سفر کښې نبي کريم ﷺ د الله تعالى د قدرت ډيرے نښے وليدلے،پدے سفر کښې پنځه مونځونه فرض شو، او په دے شپه واپس مکے ته راغلو، او د نبي کريم ﷺ زړه مطمئن او مضبوط شوے وو، ددے په باره کښې الله تعالى فرمائي : [سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ] {الإسراء:١} ترجمه: پاکي ده الله تعالى لره (د هر قسم شرک او د عيبونو نه) هغه ذات دے چه بو ئے تلو بنده خپل په تکړه د شپه کښې د مسجد حرام نه تر مسجد اقصى پورے، هغه چه برکات اچولى دى مونږ چاپيره د هغے نه، دپاره ددے چه اوښايو مونږ ده ته د نښو د قدرت او د توحيد زمونږ نه، يقينا الله تعالى هر څه آورى او هر څه وينى .بله ورځ نبي کريم ﷺ خانه کعبے سره کيناستو او خلقو ته ئے د تيرے شوے شپے حالات بيانول، کافرانو د نبي کريم ﷺ د خبرے تکذيب وکړو، خنداګانے ئے کولے، يو تن ووئيل چه ته بيت المقدس ته تللے ئے نو مونږ ته د هغے شکل بيان کړه، مقصد ئے د نبي کريم ﷺ دروغجن

ثابتول وو، الله تعالی بيت المقدس د نبي کريم ﷺ د سترګو مخکښې را اُوچت کړو، د مشرکانو د ټولو تپوسونو جواب ئې ورکړو، مشرکانو پدے خبره يقين ونکړو، د بل دليل مطالبه ئې وکړه دويم دليل نبي کريم ﷺ ورته وويل چه لاره کښې يوه قافله مکے مکرمے ته راتلله، نبي کريم ﷺ د هغے ټول احوال بيان کړل چه څومره اُوښان دی، څو ورځو کښې به راورسی،

ليکن ددے هرڅه باوجود کفار په خپل ضد باندے کلک وو، په بله ورځ جبرئيل عليه السلام راغے او نبي کريم ﷺ ته ئې د مونځونو طريقه او وختونه وښودل، اول صرف سهار دوه رکعاته او د ماسخوتن دوه رکعاته مونځ فرض وو،پدے موقعه نبي کريم ﷺ خپل دعوت صرف د بهر نه راتلونکی خلقو دپاره خاص کړے وو چه مکے والا د اسلام په خلاف قسم خوړلے وو، د بهر نه راتلونکی ته به ئې د پناه اخستلو په باره کښې هم خبره کوله چه ما له په خپل ملك کي پناه راکړئ، او اسلام به ئې د هغوی مخکښې پيش کولو، او وضاحت به ئې ورته کولو، بل طرفته به ابولهب د نبي کريم ﷺ شاته روان وو، او خلق به ئې د نبي کريم ﷺ د دعوت نه

منع کول، يو ځل څه کسان د مدينے (يثرب) نه حج له راغلی وو، نبي کريم ﷺ ورته دعوت ورکړو، هغوی د نبي کريم ﷺ خبرے ته څه غوږ کيښودو، او په نبي کريم ﷺ باندے ايمان راوړلو کښې متفق شو، او ايمان ئے قبول کړو، مدينے والو د يهودو نه آوريدلی وو چه آخره زمانه کښې به يو نبي راځی کله چه نبي کريم ﷺ دوی ته دعوت ورکړو نو دوي ووئيل چه دا هغه آخری نبي کريم دے، هسے نه چه يهود رانه مخکښې نه شی، دا شپږ کسان وو، بل کال باندے د مدينے نه دولس (۱۲) کسان راغلل، نبي کريم ﷺ ورسره مصعب بن عمير رضی الله عنه وليږلو چه مدينے والو ته قرآن وښائی، او د دين احکام ورته وښائی د الله تعالی په مدد سره مصعب رضی الله عنه مدينے والو باندے ښه محنت وکړو، يو کال پس مکے مکرمے ته واپس راغلو سره د مدينے والو نه دوه اوويا (۷۲) سړی او ښځے راغلل، دا خلق د نبي کريم ﷺ سره ميلاو شول، دوی د نبي کريم ﷺ سره ددين په نصرت باندے بيعت وکړو، او ددے نه پس مدينے ته واپس شول.

د اسلام د دعوت نوے محاذ :

د حق او حق پرستو دپاره مدينه نوے امن والا ځائے پيدا شو، مسلمانانو هلته هجرت شروع کړو، او دلته د مکے مشرکانو دا کلک عزم کړے وو چه مسلمانان د هجرت نه منع کړي، مهاجرينو ددے وجه نه قسماقسم تکليفونه برداشت کړل، مسلمانانو به د قريشو د يرے نه پټ پټ هجرت کولو، ابوبکر صديق رضي الله عنه به بار بار د نبي کريم ﷺ نه د هجرت اجازت غوښتلو ليکن نبي کريم ﷺ به ورته دا خبره کوله چه جلتي مه کوه، کيدے شي الله تعالى تا له ملګرے پيدا کړي،تردے چه ډيرو مسلمانانو هجرت وکړو چه قريشو ته معلومه شوه چه د مسلمانانو طاقت مدينه کښې پيدا شو، د نبي کريم ﷺ د دعوت د ترقئ نه يريدل، خپل مينځ کښې دوي مشوره وکړه چه معاذ الله نبي کريم ﷺ به قتل کړو، پدے خبره متفق شو، ابو جهل مشوره ورکړه چه د هرے قبيلے نه به يو يو ځوان له توره ورکړو، په يو ځل به حمله وکړي، بيا بنو هاشم به د چا چا سره دشمني کوي، الله تعالى د مشرکانو ددے سازش خبر نبي کريم ﷺ له ورکړو، د الله تعالى د حکم نه بعد نبي کريم ﷺ د ځان سره

ابوبكر صديق كړو، او د سفر كولو اراده ئې وكړه، د شپې علي رضى الله عنه ئې پخپله بستره باندې سملولو، مشركان راجمع شول، د نبي كريم ﷺ د كور نه ئې ګيره واچوله، د نبي كريم ﷺ د راوتلو په انتظار وو چه نبي كريم ﷺ د دوی په صفونو كښې راووتلو او په سرونو ئې ورله خاورې واچولې او دوی ته هيڅ پته ونه لګيده، پدې طريقه نبي كريم ﷺ د ابو بكر رضى الله عنه خوا ته راغلو، د مدينې په سفر د كور نه يوځاي روان شول، اول غار ثور ته لاړل، دلته قريشو د صبا پورې انتظار كولو چه كله د بسترې نه علي رضى الله عنه پاسيدو، مشركان حيران شول،دوی د علي رضى الله عنه نه د نبي كريم ﷺ په باره كښې تپوس كولو خو هغه حال نه وئيلو، علي رضى الله عنه ئې ووهلو ليكن څه فائده ئې ونكړه، نو مشركانو هر طرفته كسان خواره كړل، اعلان ئې وكړو چه چا چه نبي كريم ﷺ ژوندې يا معاذ الله مړ راوړو، سل (١٠٠) اوښان انعام دې، مشركان تر غار ثور پورې وررورسيدل، كچرته يو تن خپلو ښپو طرفته كتلی وې نو دوی به ئې ليدلی وې، ابوبكر صديق رضي الله عنه سره د نبي كريم ﷺ په باره كښې غم ډير شو، نبي كريم ﷺ وفرمايل :

(**ما ظنُّكَ يا أَبَا بَكْر باثْنَين اللّهُ ثَالثُهُما، لَا تَحزَن إن الله معنا**). ترجمه: اے ابوبکر! ستا څه خيال دے د هغه دوه کسانو په باره کښې چه الله ئے دريم دے، مه خفه کيږه الله تعالی زمونږ سره دے .مشرکانو دوی ونه ليدل او نبي کريم ﷺ د ابوبکر صديق سره په غار کښې درے ورځے تيرے کړے، دے نه پس مدينے ته روان شو، لاره ډيره لويه وه، او ګرمی ډيره سخته وه، په دويمه ورځ د دوی تيريدل يه يوه ښځه وشو چه د ام معبد په نوم باندے وه، دوی د هغے نه د خوراک څښاک طلب وکړو، د ښځے سره هيڅ نه وو، يوه کمزورے بيزه د خيمے يو طرف کښې وه چه د کمزورتيا د وجے نه څر له نه شوه تللے، او يوه قطره پئ هم پکښې نه وو،

نبي کريم ﷺ د هغه بيزے خوا له لاړو، د هغے غولانزه ئے په لاسونو مسح کړه، د هغے نه پئ روان شو، يو لوښے ئے ډک کړو، دا حالت چه ام معبد وليدو، حيرانه شوله، ټول پئ وڅښکل، دوباره ئے بيا لوښے ډک کړو، هغه ئے د ام معبد سره پريښودو او سفر باندے روان شول . دلته مدينے والا هره ورځ د مدينے نه بهر راوځی او د نبي کريم ﷺ انتظار کوی کله چه نبي کريم ﷺ مدينے ته راغلو نو ټولے مدينے

والو د خوشحالئ د وجے د مرحبا مرحبا آوازونه کول، نبي کريمﷺد مدينے جنوب کښې اقع قباء کښې ديره شو، څلور ورځے هلته وو، او د مسجد قباء بنياد ئے کيښودو، په اسلام کښې اولنے مسجد دا دے، په پنځمه ورځ نبي کريم ﷺ مدينے طرفته روان شو، ډيرو انصارو صحابه کرامو دا کوشش کولو چه د نبي کريمﷺ د ميلمستيا شرف حاصل کړی، د اُوښے مهار ئے نيولے وو، نبي کريم ﷺ ددے خلقو د جذباتو شکريه ادا کوله او دا به ئے وئيل : (**دَعُوهَا فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ**) دا اوخه پريدئ، ديته امر کړے شويدے، اُوښه لاړه خپل ځائ کښې کيناستله، بيا پاسيده بل ځائ ته مخکې شوه، بيا ئے خپل ځای ته وکتل نو پاسيده او بيرته خپل مخکني ځائ ته راواپس شوه، او کيناستله، نبي کريم ﷺ ترے کوز شو، او دغه ځای ئے د مسجد دپاره منتخب کړو،رسول الله ﷺ د ابو ايوب انصاری کور کښې ميلمه شو، على رضي الله عنه درے ورځو پورے مکه کښې ايسار شو چه د رسول الله صلي الله عليه وسلم امانتونه وسپاری، بيا مدينے ته راغلو، قباء کښې د رسول اللهﷺ سره ميلاو شو .

نبي کريم صلي الله عليه وسلم په مدينه کې:

کوم ځائ چه د نبی کریم ﷺ اُوښه ناسته وه هغه زمکه ئے واخسته، او مسجد نبوی ئے آباد کړو، رسول الله د مهاجرینو (چه د مکے نه د نبی کریم ﷺ سره راغلی وو) او انصارو (د مدینے خپل اُوسیدونکی مسلمانان چه مهاجرینو له ئے پناه ورکړے وه) ترمینځ رورولی جوړه کړه، د یو انصاری او یو مهاجر رورولی ئے قائمه کړه چه د هغه مال کښې هم شریک وو، پدے طریقے سره مهاجرین او انصار یو ځائ کار شروع کړو، پدے سره رورولی نوره هم مضبوطه شوه، د مکے مشرکان او د یهودو د مخکښې نه تعلقات موجود وو، مشرکانو د یهودو په ذریعه مسلمانانو کښې جدا والے راوستلو، او کوشش ئے کولو، او مشرکانو دهمکیانے ورکولے چه مونږه مسلمانان ختموو، مسلمانان د بهرنی دشمن (قریشو) او کورنی دشمن (یهود) نه خطره کوله، حالات دومره سخت شو چه صحابه کرام رضوان الله علیهم اجمعین به د ځان سره اسلحه د خوب په حالت کښې سرته ایخودله، داسے د تکلیف په حالت کښې الله تعالی د جهاد حکم نازل کړو، رسول الله ﷺ د مجاهدینو دستے یو طرف او بل طرف ته لیږل

شروع کړل، چه د دشمن په نقل او حرکت باندے نظر ولری، ددے سره نبي کريم ﷺ په تجارتی قافلو باندے هم حمله کول شروع کړل، چه مشرکانو ته د مسلمانانو د طاقت احساس وشی، او کافران هم د پراُمن اوسيدلو خبرے ته مجبوره شی، او مسلمانان په آزادئ سره د اسلام دعوت وکړی، ددے سره نبي کريم ﷺ د بعضو قبائلو سره معاهدے هم کړے وے.

جنګ بدر:

رسول الله ﷺ دا فيصله وکړه چه د شام نه د مشرکانو راتلونکی قافلے ته لار ونيولے شی، نبي کريم ﷺ د ځان سره درے سوه ديارلس (۳۱۳) صحابه کرام روان کړل، دوی سره صرف دوه آسونه او اوويا (۷۰) اُوښان وو، د قريشو تجارتی قافله کښې هزار (۱۰۰۰) اُوښان وو چه مشری ئے ابوسفيان کوله، ورسره صرف څلويښت (۴۰) کسان وو، ابوسفيان ته معلومه شوه چه مسلمانان حمله کوی هغه مکے والا د حالاتو نه خبر کړل، او د مدد اپيل ئے وکړو، او پخپله بله لار باندے روان شو، او د مسلمانانو د حملے نه ئے ځان بچ کړو، دلته ابو جهل د مکے د قريشو نه زر (۱۰۰۰) جنګيانو سره د

جنګ په نيت روان شو، ابوسفيان استازے وليږلو چه قافله بچ شوه، تاسو واپس شئ ليکن ابوجهل د واپسئ نه انکار وکړو او خپل سفر ئے جاري وساتلو .رسول الله ﷺ ته چه خبر وشو چه مشرکان د جنګ دپاره راروان دی، د صحابه کرام رضوان الله عليهم اجمعين سره ئے مشوره وکړه، اتفاق پدے خبره راغے چه د مشرکانو سره جنګ وکړے شی، او مقابله ورسره وکړے شی، دويم کال د هجرت د رمضان المبارک په اُولسمه ورځ باندے د دواړو لښکرو مقابله وشوله، ډير سخت جنګ وشو، بالآخر مسلمانانو ته ميدان پاتے شو، او مشرکان وتختيدل څوارلس (١٤) مسلمانان شهيدان شول، او اوويا (٧٠) مشرکان مردار شول، او اوويا (٧٠) قيديان شول، پدے ورځو کښې رقيه بنت رسول الله ﷺ وفات شوه چه د عثمان بن عفان رضی الله عنه په نکاح کښې وه، د نبي کريم ﷺ په سفارش عثمان رضی الله عنه مدينه کښې پاتے شوے وو، جنګ بدر کښې نه وو شريک شوے، د خپلے ناروغه بي بي خدمت ئے کولو، نبي کريم ﷺ د جنګ بدر نه پس د خپلے دويمے لور ام کلثوم رضي الله عنها نکاح د عثمان رضی الله عنه سره وکړه، ددے وجے نه

عثمان رضی الله عنه ته ذو النورين وئيلے شی چه د رسول الله ﷺ دوه لونړه د هغه په نكاح كښې يوه پس د بلے نه راغلے وے، د جنګ نه پس مسلمانان مدينے ته خوشحاله راواپس شول، د الله مدد ميلاو شو، قيديان ئے راوستل، مال غنيمت ميلاو شو، قيديانو كښې بعضو نقده فديه وركړه او ځان ئے خلاص كړو او د چا فديه دا مقرر شوه چه د مسلمانانو لس ماشومانو ته به ليكل لوستل ورزده كوى .

جنګ اُحد :

د جنګ بدر نه پس پوره يو كال روستو د مسلمانانو او كفارو مينځ كښې دا جنګ وشو، د جنګ بدر بدل اخستلو دپاره مشركانو درے زره (۳۰۰۰) لښكر تيار كړو اُووه سوه (۷۰۰) مسلمانانو د هغے مقابله وكړه، په اول د جنګ كښې مسلمانانو ته فتحه نصيب شوه، كافرانو ميدان پريښودو، مګر دوباره راواپس شو، او د غنډئ (جبل رماة) د طرفه ئے په مسلمانانو باندے حمله وكړه، دا هغه غر وو چه رسول الله ﷺورباندے غشى ويشتونكى پنځوس كسان مقرر كړى وو، د غنيمتونو د جمع كولو دپاره دوى راكوز شو، ددے وجے نه مسلمانانو ته د كفارو د طرفه تكليف ورسيدو .

جنګ خندق :

د جنګ اُحد نه پس د يهودو يو وفد مکے والو له لاړو او د مسلمانانو خلاف په مدينه باندے د حملے ترغيب ئے ورکړو، او د هر قسمه امداد وعده ئے ورسره وکړه، مشرکانو د يهودو خبره ومنله، بيا د يهودو نورو قبائلو پسے هم لاړو، او د مسلمانانو په خلاف ئے جنګ ته تيار کړل، هغوی هم اتفاق وکړو، د هر طرفنه کافرانو او مشرکانو د مدينے په طرف روان شو، تقريبًا د لسو زرو (١٠٠٠٠) لښکر په مدينه منوره باندے حمله آور شو، نبی کريم ﷺ د دشمن د سازشونو نه خبر وو، د صحابه کرامو رضي الله عنهم نه ئے مشوره واخستله،سلمان فارسی رضی الله عنه دا مشوره ورکړه چه د مدينے منورے کوم طرف ته چه غرونه نشته هغه طرف ته به خندق وکنستلے شي.ټول مسلمانان د خندق په کنستلو کښې شريک شو، ددے وجے نه زرتر زره منصوبه مکمل شوه، ددے په نتيجه کښې مشرکان د مدينے نه بهر د يو مياشت پورے په خيمو کښې اُوسيدل، خندق باندے ورتلل ورته ګران وو، آخر کښې الله تعالی تيزه سيلئ راوليږله، او د مشرکانو خيمے ئے والوزولے، کافرانو باندے يره راغله، او په

جلتئ سره خپلو علاقو ته واپس شول، الله تعالى ټولو لښکرو له په يواځې شکست ورکړو، او د مسلمانانو مدد ئې وکړو.

د مکې فتح:

په اتم کال د هجرت باندې رسول اللهﷺ فيصله وکړه چه په مکه مکرمه باندې حمله وکړي، په لسم (۱۰) د رمضان المبارک باندې د لس زره (۱۰۰۰۰) مجاهدينو سره روان شو، او بغير د جنګ نه مکې مکرمې ته داخل شو، ځکه چه قريشو اسلحه اېښودلې وه، الله تعالى د مسلمانانو مدد وکړو، نبي کريم ﷺ مسجد الحرام ته داخل شو، د کعبة الله طواف ئې وکړو، بيا کعبې ته دننه ورغلو، او دوه رکعاته مونځ ئې وکړو، او بيا هغه ټول بُتان ئې مات کړل کوم چه خانه کعبه کښې وو، بيا د خانه کعبې په دروازه کښې ودريدو او لاندې قريش ولاړ وو، د خپلې فيصلې انتظار ئې کولو، رسول اللهﷺ مشرکانو ته ووئيل: چه تاسو څه سوچ کوئ چه زه به تاسو باندې د څه فيصله کونکې يم؟، ټولو جواب ورکړو چه مونږ ستا نه د خير خواهئ اميد ساتو ځکه چه ته زمونږه عزتمند ورور ئې، او د عزتمند ورور ځوئ ئې. رسول الله ﷺ ورته ووئيل: تاسو ټول آزاد يئ، رسول الله ﷺ د معافئ

يو مثال قائم کړو چه خپلو دشمنانو ته ئے عامه معافي وکړه، د مکے د فتح نه پس خلق ډلے ډلے په اسلام کښې داخليدل شروع شو، په لسم (۱۰) کال د هجرت چه رسول الله ﷺ آخري حج کوو نو د يو لاکهـ (۱۰۰۰۰۰) نه زيات صحابه کرام ورسره وو، د حج نه پس واپس مدينے منورے ته راغے .

د بهر نه د وفدونو راتلل او بادشاهانو ته خطونه :

د نبي کريم ﷺ نبوت کيرچاپيره خور شوے وو، د هر طرفنه خلق ډلے ډلے د مدينے په طرف راتلل، او اسلام کښې داخليدل، بل طرفته نبي کريم ﷺ د قبيلو مشرانو او بادشاهانو ته دعوتي خطونه ليږل شروع کړل، بعضو دعوت قبول کړو، په اسلام کښې داخل شو، بعضو د خط احترام وکړو، او هدايا ئے راوليږلے، خو اسلام ئے قبول نکړو، او بعضو د خط د وجے نه ډير غصه کښې راغلل او د نبي کريم ﷺ خط مبارک ئے شهيد کړو، لکه دا کار د فارس بادشاه کسرى وکړو، رسول الله ﷺ ورته بدعاء (ښيرے) وکړے : (اَللّٰهُمَّ مَزِّق مُلْکَهُ) (اے الله ! بادشاهي ورله ټکړے ټکړے کړه) .خو ورځے پس خپل ځوى مړ کړو، او بادشاهي ئے ترے واخستله،دغه رنګه د مصر بادشاه مقوقس مسلمان

خو نه شو ليکن د رسول الله ﷺ د استازی ډير احترام ئے وکړو، او هغه سره ئے ډيرے هدايا نبي کريم ﷺ له راواستولے، او دغه شان حالت د روم د بادشاه قيصر هم وو، هغه هم د رسول الله صلي الله عليه وسلم د خط خکلے جواب ورکړو، او د خط اکرام ئے وکړو او قاصد ته ئے هديي ورکړے .او د **بحرين حاکم** منذربن ساوی واقعه داسے وه چه کله ورته د رسول الله ﷺ خط ميلاو شو، دا خط ئے بحرين والو ته بيان کړو، بعضو اسلام قبول کړو او بعضو انکار وکړو.

د نبي کريم صلي الله عليه وسلم وفات :

رسول الله ﷺ چه د حج نه واپس شو، نو دوه يا يوه نيمه مياشت پس د بيمارئ ابتداء وشوه، او ورځ په ورځ بيماری زياتيدله تردے چه د مونځ امامت نه معذور شو، نو ابوبکر صديق رضی الله عنه ته ئے د امامت امر وکړو چه خلقو ته مونځ کوه، د هجرت يولسم (۱۱) کال د ربيع الاول په دولسمه (۱۲) نيټه د ګل په ورځ د رسول الله ﷺ روح مبارک د دنيا نه سفر وکړو، پدے وخت کښې د رسول الله ﷺ عمر مبارک درے شپيته (۶۳)کاله وو، صحابه کرام رضوان الله عليهم

اجمعين چه خبر شو، ډير د غم او پريشانۍ حالت وو، څوک دے خبرے منلو ته تيار نه وو، بالآخر ابو بكر صديق رضى الله عنه خطبه وكړه، مسلمانانو ته ئے د تسلۍ خبرے وكړے، چه رسول الله ﷺ يو بشر وو، او هر بشر باندے به مرګ راځي، ددے نه پس صحابه كرام مطمئن شو، او رسول الله ﷺ له ئے غسل وركړو، او د عائشے رضى الله عنها په كوټه كښې ئے دفن كړو،رسول الله ﷺ د نبوت نه مخكښې څلويښت كاله (٤٠) مكه مكرمه كښې اُوسيدلو او ديارلس (١٣) كاله د نبوت نه پس مكه مكرمه كښې وو، او مدينه منوره كښې رسول الله ﷺ لس (١٠) كاله اوسيدلے دے، د رسول الله ﷺ د وفات نه پس په اتفاق سره د مسلمانانو اول خليفه ابوبكر صديق رضى الله عنه مقرر شو .

د رسول الله ﷺ حليه مباركه :

د نبي كريم ﷺ قد درميانه وو نه ډير لوئې او نه ډيرټيټ وو، ټول اندامونه ډير مناسب، فراخه سينے والا وو، خائسته مخ، سپين رنګ والا چه ګلابى كربنے پكښې ځليدلے، غونډ مخ، تورے سترګے، باريكه پوزه، خائسته خوله، ګنړه ګيره، خائسته خوشبودار جسم، نرم نرم اندامونه، انس رضى الله

عنه فرمائي چه ما مشك او عنبر او بله خوشبوئی د نبی کریمﷺ د خوشبوئی نه خائسته نده موندلے، د نبی اکرم ﷺ لاس مبارک ډیر نرم وو، تر او تازه خندیدونکے مخ، خائسته آواز، مختصرے خبرے، د رسول اللهﷺ په باره کښې انس رضی الله عنه فرمائی چه نبی کریم ﷺد هر چا نه خائسته، د هر چا نه زیات سخاوت والا، او د هر چا نه زیات بهادر وو.

د رسول اللهﷺ اخلاق مبارک

رسول الله ﷺ يو بهادرا او با همته انسان وو. على رضى الله عنه فرمائ. چه کله جنګ به ګرم شو او خلق به یوبل کښی ګډوډ شو مونږه به رسول الله ﷺ ته رامنډه کوله .رسول الله ﷺد ټولو نه زيات سخاوت کونکی وو ،داسی چرته ندی شوی چه د رسول اللهﷺ چا څه غوښتلی وی او هغه ورته انکار کړی وی ، رسول الله ﷺ ډیر د صبرناک او با وقاره مزاج والا انسان وو ، د خپل ځان دپاره چری انتقام ندی اغستلی .او نه د خپل ذات دپاره په چا باندی غصه کړی ده . او که د الله تعالی مقرر شوی حدود به مات شول د الله تعالی د خطر ه دهغی انتقام به اغستلو ، دحق په معامله کښی به

خپلوان غريبانان او مالداره ټول د رسول الله ﷺپه نظر كښې ټول برابر وو،او دا تعليم امت ته وركړى دى چه اوچتوالى د يو په بل نشته دى مګر په تقوى باندى. ټول خلق د حقوقو په لحاظ سره برابر دى،د مخكينو امتونو د هلاكت سبب هم دا وو چه يو مالداره سړى غلاء وكړه هغه به معاف ئ كړو او غريب سړى باندى به قانون جارى كوو رسول الله ﷺ فرمائل:په الله تعالى قسم .كه فاطمة بنت محمد هم غلاء كړى وى ما به دهغى لاس هم پريكووو (صحيح البخارى٣٤٧٥:ومسلم ١٦٨٨رسول الله ﷺپه خوراك كښې چرته هم عيب نه راوباسلو .كه خوښ به شو نو خوراك به ترى وكړو او يا به پرښودلو ،كله به يو مياشت دوه مياشتې تيرى شوى او د رسول الله ﷺپه كور كښې به اور قدرته بل نشو. درسول اللهﷺ خاندان والو به په اوبه او كهجورو باندى وخت تيرولو ،رسول اللهﷺبه د لوږى د لاس خيټې پورى يو يا دوه كانړى تړل، د كور په كارونو كښې به د كوروالو سره مدد كولو د بيمارانو بيمار پورسے له به ورتللو ،عاجزى او تواضع په نبيﷺكښې ډيره زياته وه. غريب سړى او مالدار عام انسان او صاحب حيثيت چابه چه

راوبللو راتللو به ،د غريب نه د هغه د غربت د وجې نه نفرت نكوو او د بادشاه نه د هغه د بادشاهت د وجې نه يره نكوله، آس ،اوښ،خر، خچر .هر قسم سورلى باندې سورلى كوله .

وبالله تعالى التوفيق

فهرست د نبي کريم ﷺ د ژوند مختصر حالات

د عربو د جاهليت دور	3
د دوه ذ بيحينو ځوی	4
د هتيانو واقعه	6
د رسول الله ﷺ پالنه او رضاعت	8
د شق الصدر واقعه	10
د مور او د نيکه وفات	11
تجارت او واده	12
نبوت	15
ښکاره تبليغ	17
حبشوته هجرت	20
عجبه واقعه	22
د هر قسم تعلق پريکول	22
د غم کال	24
د طائف سفر	25

د سپوږمۍ دوه ټکړې کېدل	26
واقعه د معراج	27
د اسلام د دعوت نوی محاذ	31
د مدينې هجرت	35
جنګ بدر	36
جنګ احد	38
جنګ خندق	39
فتح مکه	40
وفود راتلل او بادشاهانو ته خطونه	41
دنبي کريم ﷺ وفات	42
د رسول الله ﷺ حليه مبارکه	43
د رسول الله ﷺ اخلاق مبارک	44

Download From: Aghalibrary.com